

Links, Nieuw Links, Leeg Links?

 Koen Raes

 Hoofdredacteur

Toen *De Morgen* het bericht bracht dat de redactie van het tendensblad *Nieuw Links* had besloten ermee op te houden, vond de journalist het niet eens nodig erop te wijzen dat *Nieuw Links* eigenlijk de opvolger was van *Links*. Dat is opmerkelijk, omdat het verschillende profiel van beide bladen ons veel vertelt over de wijzigingen die een 'linkse stroming' in de socialistische partij in de loop van haar geschiedenis onderging.

Voor het weekblad *Links* was het profiel glashelder. Het stond in de jaren zestig voor een beweging die de sociaal-democratie socialistischer wenste te maken en voortdurend aandrang op fundamentele structuurhervormingen. Het weekblad *Links* verscheen voor het eerst op 21 november 1958, niet lang nadat zesentwintig leden van de BSP - onder wie Willy Calewaert, Marcel Deneckere, Jaap Kruithof, Ernest Mandel, Joz Wijninckx - een manifest hadden ondertekend waarin werd opgeroepen om iedere integratie in het 'sociaal kapitalisme' af te wijzen en trouw te blijven aan de grondbeginselen van het marxisme: invoering van de planeconomie, socialisatie van de belangrijkste productie- en distributiemiddelen, internationalisme, algehele ontwapening. Voorwaarde daartoe was een veel nauwere samenwerking met het ABVV en uitvoering van haar economisch programma. De beweging Links/La Gauche veruiterlijkte een radicalisering van de arbeidersbeweging die zou uitmonden in de massastakingen van 1960-1961 tegen de Eenheidswet, die op hun beurt de 'travaillistische' regering-Lefèvre-Spaak in het zadel zouden helpen. Maar die regering bleek geenszins van plan dit radicalisme ook politiek te vermunten en hierop werd door Links/La Gauche fel gereageerd. De wet op de ordehandhaving van 9 april 1963 was de druppel die de emmer deed overlopen. Twaalf (Waalse) BSP-kamerleden en 6

BSP-senatoren hadden zich bij de stemming onthouden (Links had toen geen verkozenen). In 1964 werd het 'congres der onverenigbaarheden' gehouden dat lidmaatschap van de BSP en de functie van medewerker aan Links of La Gauche verbood. Links werd voor de keuze gesteld om binnen of buiten de BSP verder te gaan. Zover is het nooit gekomen omdat de grote meerderheid van Links (behalve o.a. Ernest Mandel en Jaap Kruithof) uiteindelijk een gedragscode aanvaardde, waarbij weliswaar een beperkt tendensrecht werd erkend, maar 'trouw aan de partij' werd vooropgesteld.

De invloed van *Links* in de verdere jaren zestig valt moeilijk in te schatten, maar in ieder geval had het blad een zeer duidelijk ideologisch profiel. En ongetwijfeld heeft die ideologische duidelijkheid na de revolutie van 1968 een stempel gedrukt op het ideologisch congres van 1974. Precies die ideologische duidelijkheid brokkelde sedertdien en parallel met de voortslepende economische crisis af. Dat was ongetwijfeld, naast het overlijden van de grote en verbeterde voortrekker van *Links*, Marcel Deneckere, één van de redenen waarom in 1987 met een nieuw, tweewekelijks blad werd gestart, met een duidelijk ander, maar tegelijk ook minder duidelijk profiel. Was *Links* vooral 'roder dan de socialistische partij' dan was *Nieuw Links* 'voor een rood-groene beweging'. Ook voor *Nieuw Links* bleef grotere samenwerking met de vakbeweging een vereiste, maar centraler stond toch de integratie van het ecologisch gedachtengoed in het linkse denken en handelen. *Nieuw Links* heeft nooit de bewogen geschiedenis gehad van *Links* en was ook niet echt de spreekbuis van een beweging in de partij. De tijd van gestructureerde tendensen - denk maar aan *De Nieuwe Maand* dat opkwam voor een grotere

samenwerking tussen de socialistische en christelijke arbeidersbeweging - is kennelijk voorbij. Maar opmerkelijk is toch de reden die de redactie van *Nieuw Links* opgaf om ermee te stoppen.

De redactie stopt er niet mee omdat het geld op zou zijn, nee, ze stopt ermee bij 'gebrek aan ideeën'. Een zeer eerlijke, maar ook merkwaardige stelling na het verschijnen van het 'radicaal democratisch project' *Het Sienjaal* van Norbert De Batselier en Maurits Coppieters in 1996 en enkele maanden nadat de SP in mei van dit jaar juist een grondig voorbereid ideologisch congres organiseerde dat, letterlijk, een boekentas aan analyses en voorstellen opleverde. Zitten daar dan geen - bekritiseerbare - ideeën in? Natuurlijk wel. Maar wellicht kunnen zij niet meer zoals vroeger vanuit één duidelijke 'linkse' passe-partout worden belicht en doorgelicht. Dat zou juist aanleiding moeten geven tot méér discussie, tot een grotere diversiteit aan 'ideeën'. Maar kennelijk ontbrak het *Nieuw Links* aan politieke identiteit om die plurale discussie op te wekken. Net zoals alle politieke identiteiten wat grijzer en,

vooral, genuanceerder zijn geworden. 'Gebrek aan ideeën' staat dus eigenlijk voor 'gebrek aan duidelijke ideologie', gebrek aan 'blauwdrukdenken'. Maar zijn ideeën pas 'ideeën' wanneer ze ongenueanceerd kunnen worden uitgedrukt? Wanneer ze uit één en hetzelfde *frame* kunnen worden afgeleid?

Het verdwijnen van *Nieuw Links* heeft weinig commotie losgeweekt en eigenlijk is dat jammer. Want een partij heeft nood aan - ook interne - critici en criticasters. Ook de Jongsocialisten zijn nog nauwelijks, zoals dat vroeger wel het geval was, een echte 'zweep' binnen de partij. Is er gebrek aan ideeën of gebrek aan moed om ze uit te drukken? Of is het gebrek aan inzicht? Is de periode van het 'lege links' aangebroken, als een wat late hulde aan Fukuyama's *The end of ideology*, na de val van 'de muur' en het einde van de koude oorlog? Ik kan dat moeilijk geloven. Want dat zou betekenen dat onverschilligheid de toon zet, juist in een periode waarin het wereldgebeuren toch niets anders dan grote morele verontwaardiging kan opwekken.